LIETUVA 2030
bendrasis planas

BIOPRODUKCINIO ŪKIO VEIKLOS IR SKATINAMOS PRIEMONĖS

LIETUVOS RESPUBLIKOS TERITORIJOS BENDROJO PLANO KONKRETIZUOTI SPRENDINIAI

Brėžinio sprendiniai skirti užtikrinti tausojantį bioprodukcinių išteklių naudojimą, atsižvelgiant į jų geoekologinį potencialą, dirvožemių našumą, klimato kaitos ir kitus rizikos veiksnius. Prioritetas teikiamas optimaliam žemės naudojimo intensyvumui, ūkių konkurencingumui, kaimo gyvybingumui bei patrauklumui. Įvertinus prigimtines gamtines sąlygas bei esamą ir planuojamą Lietuvos teritorijos naudojimą, išteklių apsaugos tikslus, bendrą kraštovaizdžio pobūdį, urbanistinio ir gamtinio karkaso plėtojimo veiksnius brėžinyje nustatyti bioprodukcinio ūkio teritorijų naudojimo prioritetai ir jų deriniai: tausojančio miškų ūkio, intensyvaus miškų ūkio, tausojančio žemės ūkio, intensyvaus žemės ūkio, intensyvios ir tausojamosios žuvininkystės. Atitinkamai nurodytoms teritorijoms siūlomos valstybės skatinamos priemonės.

SUTARTINIAI ŽYMĖJIMAI

Administracinės ribos
- Lietuvos Respublikos Valstybės siena
- Išskirtinės ekonominės zonos riba
- Gretimų valstybių sienos
- Lietuvos teritorinė jūra
- Ekonominiai vandenys

Kitos ribos
- Krašto apsaugos teritorijos
- Urbanizuotos teritorijos
- Gamtiniai ir kultūriniai rezervatai
- Valstybės saugomos teritorijos
- Paukščių ir buveinių apsaugai svarbios teritorijos
- Karstinis regionas
- Eroduojamos ir mažo našumo teritorijos
- Užliejamos teritorijos

Susisiekimas
- Esamas magistralinis kelias
- Esamas krašto kelias
- Esamas geležinkelis

Kiti žymėjimai
- Miškas
- Jūra
- Ežerai
- Upės

SPRENDINIAI

Sritys su panašiomis bioprodukcinio ūkio naudojimo sąlygomis
- A. Jūros
- B. Pajūrio
- C. Vakarų žemaičių
- D. Vidurio Žemaičių
- E. Šiaurės ir vidurio Lietuvos
- F. Rytų ir pietų Lietuvos
- M — Bioprodukcinio ūkio naudojimo teritorijos riba ir teritorijos naudojimą apibūdinantis indeksas
- I — Atsinaujinančios energetikos plėtros teritorijos jūroje

BIOPRODUKCINIO ŪKIO VEIKLOS IR SKATINAMOS PRIEMONĖS

Teritorijos naudojimo indeksas	Teritorijos naudojimo veiklų aprašymai	Skatinamos priemonės
Zi	Intensyvus žemės ūkis. Tvari žemės ūkio veikla grindžiama žemės ūkio naudmenų agroekologinio potencialo palaikymu ir didinimu, intensyviai naudojant agrotechnines, agrochemines ir zootechnines priemones.	**Taikomos intensyvios žemdirbystės sistemos**, kurioms būdingas aukštos žemės ūkio gamybos mechanizavimo lygis, intensyvios technologijos, dirvožemio ūkinių savybių gerinimas melioracinėmis priemonėmis ir subalansuotu tręšimu, dirvų kalkinimu, sėjomainos taikymu. 1. Reglamentuojamos leistinų naudoti trąšų bei chemikalų normos. Skatinama mažinti mineralinių ir organinių trąšų naudojimą. 2. Gerinant žemės plotų su melioracijos įrenginiais būklę, prioritetas teikiamas žemės ūkio naudmenų su potencialiai našiais dirvožemiais išsaugojimui. 3. Remiamas pasklidosios žemės ūkio taršos mažinimas, susijas su azoto ir fosforo prietaka iš drenažo sistemų, prioritetas turi būti teikiamas agronominėms priemonėms (optimalios trąšų normos, trąšų paskleidimo terminai, įsėliniai augalai, sumažintas arba neariminis žemės dirbimas ir kt.). 4. Perspektyvi ūkių specializacija – prekinės augalininkystės produkcijos išauginimas, pienininkystė ir mėsinė gyvulininkystė 5. Remiamos ir kitos žemdirbystės sistemos, iš jų tausojamoji ir / arba ekologinė (organinė, biologinė, biodinaminė, agromiškininkystė), žemdirbystės sistemos, galinčios palaikyti ir didinti humuso balansą, užtikrinti stabilų dirvožemio našumą bei išsaugoti sveiką aplinką bei ekosistemas. 6. Bemiškėse pažeisto gamtinio karkaso teritorijose prioritetinė parama teikiama ūkiams, didinantiems ariamoje žemėje įrengiamų pievų plotus, medingųjų augalų juostas arba veisiantiems agro miškų, laukų apsauginius želdinius bei miškų plotus. 7. Skatinamas miškų įveisimas silpno ir riboto potencialo gamtinio karkaso teritorijose, kuriose grąžinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai (Kraštovaizdžio formavimo ir ekologinės pusiausvyros brėžinys) pirmenybę teikiant miško veisimui nenaudojanose (apleistose) žemės ūkio ir netinkamose naudoti žemėse. 8. Mažo miškingumo arealuose, didinant kraštovaizdžio biologinę įvairovę ir gerinant ekologines kompensavimo funkcijas, mažinant pasklidają taršą skatinama agromiškininkystė (ūkininkavimas, kai žemės ūkio plotuose auginamos plantacijos medienai ir žemės ūkio produkcijai gauti) ir apsauginių želdinių įveisimas, nekeičiant tikslinės žemės paskirties
Zt	Tausojamasis žemės ūkis. Vidinių išteklių naudojimas, kur žemės ūkio veikla grindžiama žemės ūkio naudmenų agroekologinio potencialo palaikymu ir didinimu, remiantis vietovės litomorfologiniu pamatu, mikroklimatu ir natūraliais procesais bei ribotai naudojant agrotechnines, agrochemines ir zootechnines priemones.	**Tausojančio žemės ūkio teritorijos** - agrarinės teritorijos, kuriose turi būti užtikrintas racionalus bioprodukcinis naudojimas ir ekologinis reguliavimas, tai karstinis regionas, potvynių užliejami upių slėniai ir upių deltos, agrarinės teritorijos moreniniuose kalvynuose, smėlinguose kopynuose, gūbriuose, paslėniuose, mažo našumo ar erozijos veikiamuose teritorijose, kuriose ūkininkaujama laikantis ekologinių apribojimų ar specialių agrotechninių ūkininkavimo priemonių. 1. Prioritetas teikiamas tausojamajam žemės ūkiui, vystant ekologinius ūkius, mišrią žemės ūkio veiklą bei ekologinių maisto produktų gamybai. 2. Didinant teritorijų ekologinį stabilumą remiama agromiškininkystė. 3. Remiamas pasklidosios žemės ūkio taršos mažinimas, susijas su azoto ir fosforo prietaka iš drenažo sistemų. Skatinama mažinti mineralinių ir organinių trąšų naudojimą. 4. Perspektyvi ūkių specializacija kalvotose teritorijose su eroduotais dirvožemiais – pieno–mėsos gyvulininkystė ir žolinių pašarų išauginimas, sodininkystė, kitos alternatyvios žemės ūkio veiklos. 5. Skatinama plėtoti ir remti žuvininkystę, ypač ekologinę, kaip alternatyvų žemdirbystei verslą mažiau derlingose vietovėse. 6. Saugomose ir Natura 2000 teritorijose skatinama tausojamoji žemės ūkio ir miškų ūkio veikla bei ūkininkavimo būdai užtikrinantys palankią natūralių buveinių ir rūšių būklę. 7. Skatinamas miškų įveisimas silpno ir riboto potencialo gamtinio karkaso teritorijose, kuriose grąžinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai (Kraštovaizdžio formavimo ir ekologinės pusiausvyros brėžinys) pirmenybę teikiant miško veisimui nenaudojanose (apleistose) žemės ūkio ir netinkamose naudoti žemėse. **Ekologiškai jautriose vietovėse ir kitose nenašių, kalvotų žemių** teritorijose žemės ūkio veikla vystoma užtikrinant priešerozinių priemonių įgyvendinimą, natūralių žemės naudmenų išsaugojimą ir humuso kiekio dirvožemyje padidinimą. 1.Priešerozinės priemonės - medingųjų augalų juostos ir plotai, laukų apsauginiai želdiniai, tarpinių pasėlių auginimas, kalvotų žemių agrotechninės priemonės (daugiamečių žolinių augalų plotai, neariminė žemdirbystė), kitos gero ūkininkavimo praktikos. **Užliejamose teritorijose.** 1. Gerinant žemės plotų su melioracijos įrenginiais būklę prioritetas teikiamas polderių sistemos ir kitų užliejamų pievų naudojimo reguliavimui reikalingų įrenginių atnaujinimui. 2. Skatinamas ekstensyvus užliejamų pievų šienavimas ir ganymas. **Karstiniame regione** vystoma specifinė tausojanti žemės ūkio veikla: 1. Skatinamas ekologinis ūkininkavimas 1. Palaikoma žemės naudmenų struktūra, skatinama riboti organinių ir mineralinių trąšų naudojimą, augalų apsaugos chemines priemones. 2. Žemės ūkio veikla vystoma atsižvelgiant į karstinio regiono intensyvaus karsto žemių grupes, teisės aktų nustatyta tvarka. 3.Skatinamas ekologiškų produktų perdirbimas ūkininkų ūkiuose, jų prekyba ir ekologinės gamybos ūkių kooperavimasis. 4. Valstybinių, regioninių bei savivaldos institucijų bendradarbiavimas, orientuojamas į veiksmus, skatinančius tausojantį vietos išteklių naudojimą. **Vakarinėje šalies dalyje ir Žemaitijos kalvotose teritorijose su eroduotais dirvožemiais.** 1. Prioritetas teikiamas ekologinių ūkių kūrimui ir plėtrai. 2. Kalvotuose eroduojamuose dirvožemiuose skatinama taikyti priešerozines priemones. 3. Dėl didesnio kritulių kiekio, dirvožemio savybių ir ūkininkavimo tradicijų tikslinga bioprodukcinio ūkio plėtra regione – žolinių pašarų bei javų auginimas ir pieno–mėsos galvijininkystės specializacija.
Mi	Intensyvus miškų ūkis. Aktyvių miškininkystės priemonių taikymo ir santykinai trumpos rotacijos miško bioprodukcinių resursų naudojimo praktika, kuria remiantis užtikrinamas efektyvus miško bioprodukcinės funkcijos realizavimas.	1. Ugdomi aukštos kokybės žaliavinę medieną tiekiančios miško ekosistemos miškų ūkinės paskirties (IV gr.) miškuose. 2. Skatinamos investicijos į miškus ir miškų ūkį, ypač inovacijas. 3. Skatinamos visos tausojančios ir artimos gamtai miškininkavimo priemonės, prisidedančios prie tausaus miškų ūkio vystymo ir naudojimo. 4. Didinant šalies miškingumą, prioritetas teikiamas miškų veisimui mažo miškingumo bei Karstinio regiono, Sudūvos ir Žiemgalos agrarinių plynumų teritorijose. 5. Dididnat miškų masyvus rekomanduojama apsodinti mišku eroduojamas, nenašias ar apleistas žemės ūkio naudmenas artimas miškų masyvams. 6. Remiama agromiškininkystė, laukų, gyvenviečių, gamybinių centrų, kitų apsauginių želdinių veisimas.
Mt	Tausojantis miškų ūkis. Tradicinė santykinai mažo aktyvumo miškininkystės priemonių taikymo ir ilgos rotacijos miško bioprodukcinių išteklių naudojimo praktika, kuria remiantis užtikrinamas vietovės gamtines sąlygas bei socialinius poreikius atitinkantis visų miškui priskiriamų funkcijų realizavimas	1. Skatinama taikyti artimo gamtai miškininkavimo priemones, skatinti moksliškai pagrįstus, darnaus vystymosi principais paremtus pagrindinius neplynuosius miško kirtimus, miško sanitarinei apsaugai naudoti mažiau cheminių medžiagų ir, kiek leidžia galimybės, jas keisti biologinėmis ar mechaninėmis priemonėmis 2. Skatinamos investicijos į miškus ir miškų ūkį, ypač inovacijas. 3. Skatinama rekreacinių miško funkcijų plėtra, rekreacinės infrastruktūros objektų miškuose įrengimas ir tvarkymas, kultūros paveldo objektų ir jų paminklinės aplinkos išsaugojimui miškuose. 4. Didinant šalies miškingumą, prioritetas teikiamas miškų veisimui mažo miškingumo bei Karstinio regiono, Sudūvos ir Žiemgalos agrarinių plynumų teritorijose. Dididnat miškų masyvus rekomanduojama apsodinti mišku eroduojamas, nenašias ar apleistas žemės ūkio naudmenas artimas miškų masyvams. 5. Remiama agromiškininkystei, laukų, gyvenviečių, gamybinių centrų, kitų apsauginių želdinių veisimas. 6. Saugomose ir Natura 2000 teritorijose skatinama tausojamoji žemės ūkio ir miškų ūkio veikla bei ūkininkavimo būdai užtikrinantys palankią natūralių buveinių ir rūšių būklę.
Vi	Intensyvi žuvininkystė. Organizuota tvenkininė arba jūrinė žuvininkystė specialiai tam įrengtuose plotuose.	1. Vidaus vandenyse - modernizuoti perspektyvius tvenkinius, plėsti vertingų, paklausių žuvų auginimą, tobulinti lašišų, šlakių, upėtakių ir vėžių auginimo technologija 2. Jūroje - skatinama žvejybos laivų modernizavimas, siekiant pagerinti energijos vartojimo efektyvumą, saugą laivuose, darbo ir higienos sąlygas, užtikrinti žvejybos įrankių selektyvumą ir pažangių žvejybos metodų taikymą.Diegti pažangias technologijas žvejybos sektoriuje. 3. Skatinama plėtoti mokslinius tyrimus ir naujų technologijų taikymą akvakultūros srityje. Rinkodaros įgūdžių ir gebėjimų stiprinimas ES rinkoje susijusioje su žvejyba ir žuvų produktų perdirbimu. Institucinių gebėjimų stiprinimas (mokymo ir mainų programos, seminarai).
Vt	Tausojamoji žuvininkystė. Teritorijos ūkinio naudojimo kryptis, susijusi su mėgėjiška ir versline žvejyba natūraliuose vidaus vandenyse ir jūros akvatorijoje bei užtikrinanti tausojamąjį išteklių naudojimą.	1. Vidaus vandenyse – skatinama modernizuoti ekologinę tvenkinių žuvininkystę plėtojančius ūkius 2. Nepažeidžiant ekologinės ir biologinės vandens išteklių pusiausvyros bei vandens išteklių naudojimą reglamentuojančių teisės aktų, skatinama plėtoti poilsio, vandens sporto, rekreacijos (įskaitant rekreacinę žvejybą), kaimo turizmo veiklas taip pat verslinę žvejybą. 3. Jūroje - skatinama žvejybos laivų modernizavimas, siekiant pagerinti energijos vartojimo efektyvumą, saugą laivuose, darbo ir higienos sąlygas, užtikrinti žvejybos įrankių selektyvumą ir pažangių žvejybos metodų taikymą.Diegti pažangias technologijas žvejybos sektoriuje. 4. Skatinama akvakultūra, kuria užtikrinama aukšto lygio aplinkosauga ir gyvūnų sveikata bei gerovė.

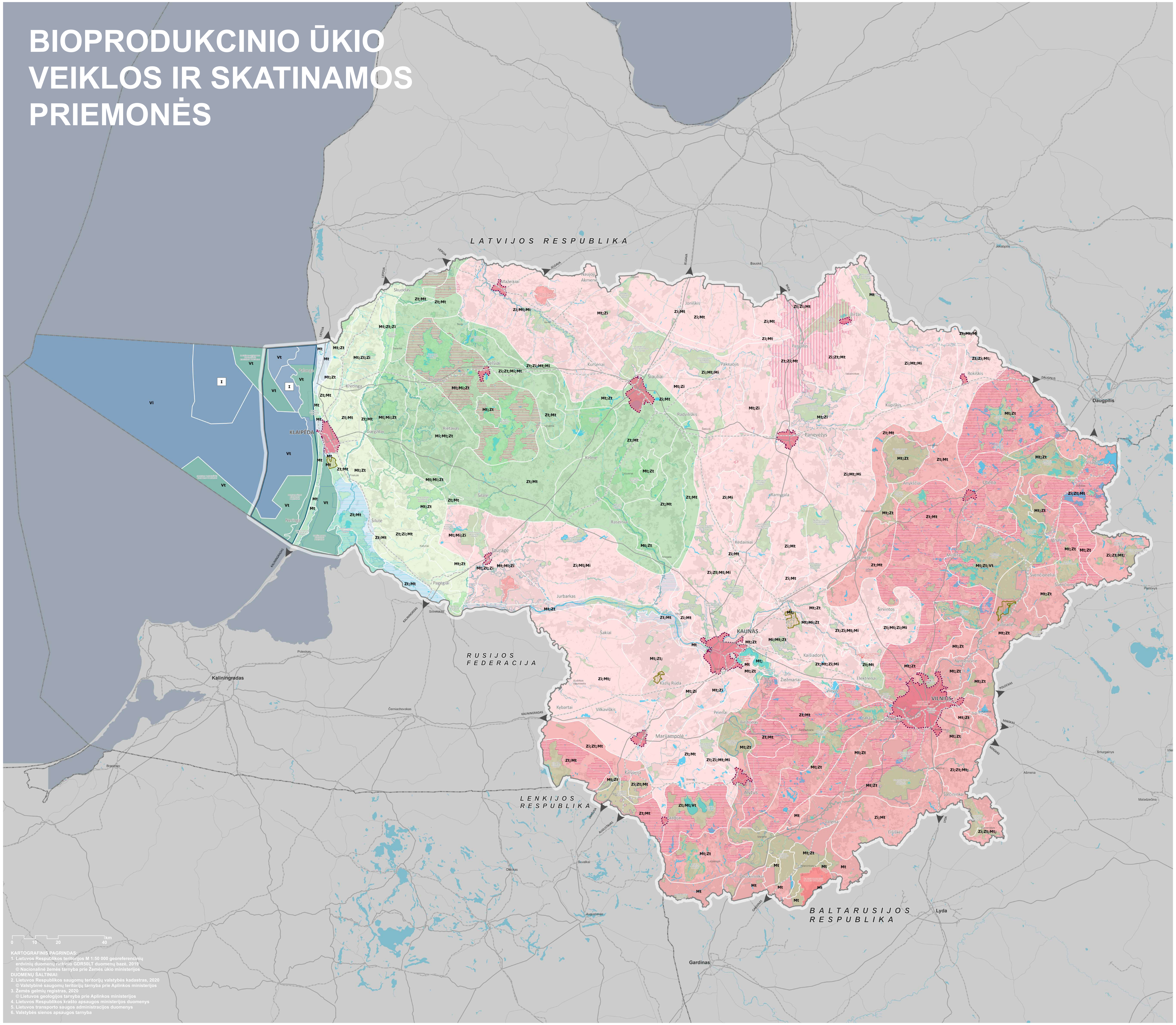

KARTOGRAFINIS PAGRINDAS:
1. Lietuvos Respublikos teritorijos M 1:50 000 georeferencinių erdvinių duomenų rinkinio GDR50LT duomenų bazė, 2019
© Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos

DUOMENŲ ŠALTINIAI:
2. Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastras, 2020
© Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos
3. Žemės gelmių registras, 2020
© Lietuvos geologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos
4. Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos duomenys
5. Lietuvos transporto saugos administracijos duomenys
6. Valstybės sienos apsaugos tarnyba